

Záznam z 26. zasadnutia
Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády Slovenskej republiky
pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť

29. marca 2022, 9.00 h., (online zasadnutie)

Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím (ďalej len „výbor“) zasadal kvôli epidemiologickej situácii online formou.

➤ **otvorenie**

26. zasadnutie výboru otvorila pani štátna tajomníčka Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) PhDr. Soňa Gaborčáková. Privítala všetkých prítomných a poďakovala za podnety, ktoré boli navrhnuté do programu zasadnutia výboru. Uviedla, že by ju potešilo, ak by bolo možné ďalšie zasadnutie realizovať v priestoroch Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

➤ **kontrola uznášaniaschopnosti výboru**

Tajomníčka výboru PhDr. Mária Homolová vykonala kontrolu uznášaniaschopnosti výboru. Hneď v úvode zasadnutia bolo prítomných 25 členov výboru s hlasovacích právom. Nakoľko podľa čl. 10 ods. 3 Štatútu výboru je výbor spôsobilý zasadať a uznášať sa, ak je prítomná nadpolovičná väčšina všetkých členov, výbor bol počas celého zasadnutia uznášaniaschopný.

➤ **schválenie návrhu programu zasadnutia**

Po otvorení zasadnutia a kontrole uznášaniaschopnosti výboru sa schvaľoval program 26. zasadnutia výboru. Členovia výboru dostali priestor na uplatnenie pripomienok k navrhovanému programu. Do bodu Rôzne nikto neuplatnil žiadny návrh, program bol jednomyselne schválený.

➤ **Sociálne služby – aktuálne informácie**

PhDr. Miroslav Cangár, PhD. - riaditeľ odboru sociálnych služieb MPSVR SR uviedol, že najdôležitejšou témou je Plán obnovy a odolnosti a špeciálne Komponent 13 – Dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť, ktorý je zameraný na oblasť sociálnych vecí a sociálnych služieb. V tomto komponente sú definované reformy a investície, ktorých realizácia podmieňuje čerpanie prostriedkov finančného mechanizmu.

Informoval o pripravovaných reformách:

1. Reforma dohľadu nad sociálnou starostlivosťou, v rámci ktorej bol pripravený Zákon o inšpekcii v sociálnych veciach, ktorý prešiel pripomienkovým konaním a po prerokovaní na vláde bude predložený do parlamentu.
2. Kľúčovou reformou bude reforma posudkovej činnosti. V treťom kvartáli bude zriadená pracovná skupina, do ktorej budú zapojení viacerí členovia výboru.
3. Treťou reformou je reforma financovania sociálnych služieb. K tejto téme bude tiež zasadať pracovná skupina.

Následne uviedol, že Plán obnovy a odolnosti zahŕňa aj investície a tieto investície pôjdu do rozvoja odkázanostných, nízkokapacitných sociálnych služieb poskytovaných na komunitnej úrovni ambulantnou a pobytovou formou.

Informoval, že MPSVR SR pripravuje výzvu na predkladanie žiadostí o čerpanie prostriedkov z finančného mechanizmu.

Ďalej uviedol, že MPSVR SR úzko spolupracuje s CEDA - Výskumným a školiacim centrom bezbariérového navrhovania Fakulty architektúry a dizajnu STU, ktorá pre MPSVR SR pripravuje architektonické štúdie pre nové objekty tak, aby nové objekty spĺňali požiadavky univerzálneho navrhovania a aby spĺňali všetky ďalšie požiadavky Plánu obnovy.

Záver: Výbor zbral informáciu na vedomie.

➤ **Eliminácia potenciálneho rizika požiaru a ohrozenia zdravia a životov prijímateľov a zamestnancov sociálnych služieb v DSS – podnet členov výboru**

PhDr. Iveta Mišová, členka výboru zastupujúca skupinu organizácií osôb s mentálnym postihnutím uviedla, že nakoľko všetci členovia výboru dostali podklady k tomuto bodu programu vopred, tak prítomných stručne informovala, že tento bod je zaradený do programu z dôvodu, že skupina signatárov zaslala v januári 2022 otvorený list premiérovi a ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny SR, v ktorom upozorňujú na isté problémy v kvalite poskytovania sociálnych služieb v oblasti bezpečnosti, ochrany a zdravia pri práci, pretože vzniká potenciálne riziko požiaru a ohrozenia zdravia a životov prijímateľov a zamestnancov sociálnych služieb. Listom požadovali, aby kompetentné orgány podnikli určité kroky.

Vo februári 2022 sa uskutočnilo online stretnutie zástupcov MPSVR SR a niektorých signatárov listu. Na stretnutí informovalo MPSVR SR o krokoch, ktoré podniklo v súvislosti s týmto problémom.

Ďalej uviedla, že jedným bodom v liste bola požiadavka, aby bola zriadená odborná pracovná skupina, ktorá by sa zaoberala situáciou týkajúcou sa bezpečnosti a ochrany zdravia, aby vyhodnotila havarijný stav jednotlivých objektov zariadení sociálnych služieb a aby navrhla opatrenia na odstránenie nedostatkov.

Informovala, že o tomto bode na online stretnutí nerokovali a tento bod považujú za veľmi dôležitý. Z uvedeného dôvodu tento bod otvárajú na zasadnutí výboru a odporúčajú, aby bola zriadená takáto pracovná skupina.

Riaditeľ odboru krízového manažmentu a bezpečnosti MPSVR SR Ing. Ján Hudák, PhD. uviedol, že čo sa týka analýzy problému, ktorý nastal, tak v otázke zabezpečenia a ochrany zdravia zamestnancov a klientov v zariadeniach sociálnych služieb, po vypuknutí požiaru bolo vydané nariadenie MPSVR SR, že každé zariadenie sociálnych služieb má si vykonať návčiky požiarnej ochrany v súlade so zákonom č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi, kde musia návčiky vykonávať raz za 12 mesiacov a na základe vykonaných návčikov majú zaslať na MPSVR SR hlásenia, že ich vykonali, čo zistili, aké opatrenia prijímajú, aby uvedený stav uviedli do súladu so Zákonom č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi a čo potrebujú aby sme riešili iným spôsobom. Následne uviedol, že skôr ako bude informovať o záveroch je potrebné upriamiť pozornosť na nasledovné veci:

1. Každý štatutár, alebo vlastník alebo poverená osoba zodpovedá za Zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi. (Zákon je v gescii Ministerstva vnútra SR). To znamená, že nemôže prevádzkovať službu, ktorá nespĺňa zákonom stanovené normy. Ak to porušuje, tak má trestnoprávnu zodpovednosť v plnom rozsahu za stav, ktorý v tom zariadení je.

2. Je potrebné si uvedomiť to, že nemôžeme sa vyhovárať na to, že je slabá povedomosť o právnych normách Zákona č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi zo strany štatutárov a riaditeľov, pretože zákon hovorí, že požiarnu ochranu uvedená právnická alebo fyzická osoba musí zabezpečovať cez právnickú alebo fyzickú osobu, odborne zdatnú na plnenie týchto úloh. To znamená - požiarny technik. Osoba odborne zdatná dostáva osvedčenie na 5 rokov od Hasičského a záchranného zboru, kde musí mať aj preskúšanie.

Na základe uvedených skutočností obdržalo MPSVR SR ku dňu zasadnutiu výboru 715 hlásení o vykonaní požiarnych nácvikov. Požiarny nácvik nemá zamestnávateľ vykonávať len cez deň za slnečného počasia. Má presne stanovené postupy. Musí brať do úvahy aj nočnú smenu aj iné okolnosti, ktoré majú vplyv na požiarnu ochranu.

Iba 41 zariadení vo svojom hlásení identifikovalo zistené nedostatky v protipožiarnych opatreniach. Tieto nedostatky nie sú takého stavu, aby bezprostredne ohrozovali zdravie a život prijímateľov a zamestnancov sociálnych služieb. Uviedli, že potrebujú napr. evakuačné plány, alebo že nemajú evakuačné výťahy a podložky na rýchlejšiu evakuáciu.

Zdôraznil, že ak majú štatutári pochybnosti, že osoba ktorá u nich vykonáva odbornú činnosť požiarného technika nie je objektívna, alebo si neplní svoje povinnosti, majú právo ju vymeniť, pretože túto službu si platia a môžu túto osobu nahlásiť na Hasičský a záchranný zbor a môže jej byť odňatá licencia.

Štátna tajomníčka PhDr. Soňa Gaborčáková informovala, že sa touto problematikou zaoberali na úrovni ministra a dohodli sa, že sa v rámci dotačného systému plánujú pripraviť prioritu protipožiarna ochrana a bezpečnosť zdravia pri práci. Následne vyzvala k hlasovaniu o návrhu uznesenia, ktorý predložili zástupcovia výboru.

Záver: Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím berie na vedomie informáciu o alarmujúcej situácii v podmienkach poskytovania sociálnych služieb v niektorých pobytových zariadeniach sociálnych služieb.

Výbor odporúča ministrovi práce, sociálnych vecí a rodiny zriadiť pracovnú skupinu, v ktorej budú zastúpení odborníci z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zdravotníctva SR, Ministerstva vnútra SR, Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím, zo samosprávy a relevantných MVO. Pracovná skupina bude vyhodnocovať havarijný stav v objektoch sociálnych služieb a navrhovať opatrenia na jeho odstránenie.

Výbor odporúča Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť podporiť návrh na zriadenie pracovnej skupiny podľa bodu B.1. uznesenia.

Ref.: Uznesenie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím č. 98 zo dňa 29. marca 2022

➤ **Aktuálny stav riešenia podnetov iniciovaných na predchádzajúcich zasadnutiach výboru**

▪ **Kontrola plnenia uznesení v gescii MZ SR**

Doc. PhDr. Martina Žáková, PhD. z odboru zdravotnej starostlivosti Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len „MZ SR“), ktorá na zasadnutí zastupovala člena výboru MUDr. Pavla Macha, PhD. MHA, MPH- generálneho riaditeľa sekcie zdravia informovala o aktuálnom stave riešenia podnetov iniciovaných na predchádzajúcich zasadnutiach výboru.

MZ SR postupne prerokuje s jednotlivými nemocnicami možnosti rozšírenia činnosti existujúcich ambulancií a vybudovanie nových zubných ambulancií na zabezpečenie zubno-lekárskej starostlivosti zdravotne znevýhodnených pacientov v celkovej anestézii. – MZ SR na základe žiadosti UN Košice, DFN Košice, FNŠP BB a NÚDCH Ba dalo finančné prostriedky na dobudovanie pracovísk zubného lekárstva.

MZ SR v spolupráci s hlavnou odborníčkou MZ SR pre zubné lekárstvo požiada všetky zdravotné poisťovne o prehodnotenie platieb poskytovateľom za zdravotné výkony v zubnom lekárstve zo zdrojov verejného zdravotného poistenia. – Na základe rokovania u pána štátneho tajomníka MUDr. Kamila Száza s predstavenstvom VŠZP a. s. bolo prisľúbené, že sa začnú problematikou zaoberať, keď nemocnice pracoviská dobudujú.

Hlavný odborník MZ SR pre odbor anesteziológiu a intenzívnu medicínu vypracuje odborné usmernenie o ošetrovaní detí v celkovej anestézii lekárom so špecializáciou v špecializačnom odbore anesteziológia a intenzívna medicína. Uvedenú problematiku prekonzultuje s odborom ďalšieho vzdelávania a odborom kategorizácie zdravotných výkonov a cenotvorby MZ SR. – Hlavný odborník zatiaľ ešte MZ SR nepredložil návrh odborného usmernenia.

MZ SR súčasne pripravuje v spolupráci s hlavným odborníkom MZ SR pre zubné lekárstvo a Slovenskou komorou zubných lekárov a vybranými odborníkmi v oblasti zubného lekárstva a anesteziológie a intenzívnej medicíny pracovnú skupinu na zadefinovanie zdravotných výkonov a zubno-lekárskeho materiálu, ktoré by mali byť plne a čiastočne uhrádzané zo zdrojov verejného zdravotného poistenia pri ošetrovaní - celkovej sanácii zubov zdravotne postihnutých pacientov v celkovej anestézii. – MZ SR čakalo na uzdravenie hlavnej odborníčky MZ SR ktorá prekonala vážnu autohaváriu. Zasadanie pracovnej skupiny sa online formou podľa možnosti pani profesorky plánuje na apríl – máj 2022.

Bola prednesená informácia, že na MZ SR pod vedením hlavnej odborníčky prof. MUDr. Nedy Markovskej, CSc. vzniká pracovná skupina pre zadefinovanie zdravotných výkonov a zubno-lekárskeho materiálu s cieľom zlepšenia dostupnosti a čakacích lehôt na ošetrovanie zdravotne postihnutých pacientov v celkovej anestézii. – Odpoveď je vyššie.

Zoznam pracovísk, aj s čakacími lehotami, ktorým MZ SR aktuálne disponuje na základe informácií poskytnutých poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti bol poskytnutý tajomníčke výboru PhDr. Homolovej v deň rokovania výboru.

Problematika možného prerokovania ponuky načúvacích prístrojov bola diskutovaná na zasadnutí kategorizačnej komisie pre zdravotnícke pomôcky a súčasne bola diskutovaná aj na úrovni stretnutia zástupcov ministerstva, štátnej zdravotnej poisťovne a odbornej pracovnej skupiny pre zdravotnícke pomôcky pre sluchovo postihnutých, nakoľko ministerstvu bol doručený podnet Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím, posúdený Odbornou pracovnou skupinou pre zdravotnícke pomôcky pre sluchovo postihnutých, v ktorom boli zhrnuté požiadavky ohľadom dostupnosti zdravotnej starostlivosti u sluchovo znevýhodnených.

Odborná pracovná skupina pre zdravotnícke pomôcky pre sluchovo postihnutých doručila ministerstvu stanovisko, v ktorom sa uvádzalo nasledovné:

Dostupnosť moderných a kvalitných načúvacích prístrojov v SR

Odborná pracovná skupina (ďalej len OPS) nesúhlasí s tým, že na Slovensku nie sú dostupné moderné a kvalitné načúvacie prístroje. Sortiment načúvacích prístrojov, ktoré sú registrované v kategorizačnom zozname LP, a ktoré máme k dispozícii pri predpisovaní nedoslýchavým pacientom je dostatočne široký v rôznych technických a cenových skupinách. Máme dostupné načúvacie prístroje od rôznych firiem (Phonak, Widex, Beltone, GN Resound, Siemens, Hansaton, Audiofon, Interon, Oticon a Unitron). Technické parametre a elektronika načúvacích prístrojov je veľmi rozmanitá – na rôznej technickej úrovni, od štandardných jednoduchších plne hradených načúvacích prístrojov až po elektronicky veľmi sofistikované technicky zložité načúvacie prístroje s rôznou výškou doplatku pacienta. Načúvacie prístroje, ktoré sú registrované v liečebnom poriadku, pokrývajú potreby kompenzácie nedoslýchavých pacientov so stredne ťažkou a ťažkou perцепčnou poruchou sluchu, ako aj niektoré prevodové a kombinované poruchy sluchu. Cena a aj doplatky pacientov sú závislé od technickej úrovne elektroniky načúvacích prístrojov. Mnohé načúvacie prístroje, ktoré majú vyššie doplatky, však nie sú finančne dostupné pre menej solventných pacientov, seniorov a dôchodcov.

Prihlasovanie nových načúvacích prístrojov

OPS súhlasí so sťažnosťou, že schvaľovanie a zaraďovanie nových načúvacích prístrojov do kategorizačného zoznamu je na Slovensku výrazne komplikovanejšie a zdĺhavejšie ako napr. v Českej republike, kde porovnateľné nové načúvacie prístroje (dovážané zo zahraničia) boli v minulosti uvedené do praxe skôr ako v SR. Často sa stáva, že načúvacie prístroje prihlasované na MZ SR nemajú splnené všetky požadované náležitosti a preto sa mnohé nové načúvacie prístroje dostávajú do praxe s veľkým oneskorením oproti iným okolitým štátom, ktoré majú jednoduchšiu administratívu pri prihlasovaní nových načúvacích prístrojov. Medzitým už výrobcovia uvádzajú na trh novšie a modernejšie prístroje.

Výška úhrady za načúvacie prístroje zdravotných poisťovní

Z foniatického hľadiska OPS považuje za hlavný problém nedostatočnú nízku finančnú úhradu zdravotných poisťovní za načúvacie prístroje. Finančná úhrada za základný funkčný typ (Z) bola naposledy upravená po zavedení Eura v roku 2009 na 190,50 € za závesný načúvací prístroj a 250,50 € za zvukovodový načúvací prístroj. V tom čase sa z rozhodnutia MZ SR úhrada zdravotných poisťovní všetkých načúvacích prístrojov znížila cca o 12 % z pôvodných cien v slovenských korunách. Odvtedy sa úhrada zdravotných poisťovní za načúvacie prístroje pre dospelých pacientov prakticky nezmenila. Od stanovenej úhrady za základný funkčný typ (Z) načúvacieho prístroja sa odvíja úhrada všetkých kategorizovaných načúvacích prístrojov.

OPS navrhuje riešenia:

1.V záujme zlepšenia kvality kompenzácie nedoslýchavosti a spokojnosti pacientov s nedoslýchavosťou považujem za potrebné zvýšiť úhradu zdravotných poisťovní za načúvacie prístroje, čím by sa mohli pri zachovaní ceny načúvacích prístrojov znížiť doplatky pacientov za technicky kvalitnejšie načúvacie prístroje. Výhodou a prínosom pre starších pacientov by boli napríklad načúvacie prístroje s automatickou reguláciou kvality zvuku a iných technických parametrov, ktoré by boli plne hradené zdravotnou poisťovňou bez doplatku pacienta.

2. Je nutné zmeniť v zozname kategorizovaných načúvacích prístrojov základné funkčné typy (Z) za modernejšie načúvacie prístroje s vyššími technickými parametrami, nakoľko doterajšie základné funkčné typy sú z dnešného pohľadu zastarané.

3. V záujme zjednodušenia prihlasovania a predpisovania načúvacích prístrojov odporúčam zlúčiť skupiny pre stredne ťažkú a ťažkú poruchu sluchu (N1.2.1 a N1.2.2) do jednej skupiny pre závesné načúvacie prístroje. Rovnako zlúčiť skupiny zvukovodových načúvacích prístrojov do jednej skupiny (N1.3.1 a N1.3.2).

4. Nakoľko je možné prihlásiť načúvací prístroj len do jednej z týchto skupín, často sa stáva, že načúvací prístroj je nedostupný pre pacientov s poruchou sluchu v druhej skupine. Moderné digitálne načúvacie prístroje je možné naprogramovať pre nedoslýchavosť stredne ťažkého aj ťažkého stupňa. Rozdelenie nedoslýchavosti na skupinu stredne ťažkú a ťažkú nemá opodstatnenie a zbytočne komplikuje administratívne prihlasovanie načúvacích prístrojov do zoznamu kategorizovaných pomôcok skupiny N, ako aj obmedzuje predpisovanie načúvacích prístrojov v oboch skupinách nedoslýchavosti. Cenový rozdiel medzi základným funkčným typom v skupine N1.2.1 a N1.2.2, resp. N1.3.1 a N1.3.2 je minimálny.

5. Vzhľadom na nedostatočnú kompenzáciu nedoslýchavosti stredne ťažkého stupňa jedným načúvacím prístrojom závesného typu OPS odporúča možnosť predpísať u dospelých pacientov s obojstrannou nedoslýchavosťou stredne ťažkého stupňa 2 ks závesných načúvacích prístrojov pre obojstrannú kompenzáciu bez obmedzenia, rovnako ako je to v skupine zvukovodových načúvacích prístrojov.

V tom istom duchu OPS pre zdravotnícke pomôcky pre sluchovo postihnutých komunikovala a apelovala na kategorizačnú komisiu pre zdravotnícke pomôcky (ešte prebieha per rollam hlasovanie k poslednému rokovaniu KK ZP).

Dá sa zovšeobecniť, že problém dostupnosti moderných a kvalitných načúvacích prístrojov nespočíva v ich neprítomnosti na slovenskom trhu, ale skôr výškou úhrady z prostriedkov verejného zdravotného poistenia za zdravotnícku pomôcku.

Ministerstvo podporí návrh, ktorý bude výsledkom zhody medicínskych odborníkov a zdravotných poisťovní, ak sa preukáže, že návrh na zvýšenie úhrady reflektuje možnosti zdravotných poisťovní zachovať stav, aby prostriedky, s ktorými hospodária zdravotné poisťovne, postačovali na úhradu z verejného zdravotného poistenia.

Domnievajú sa, že na riešenie tejto problematiky absentuje kvalitná analýza, v akej výške je potenciálne efektívne navýšiť úhradu načúvacích prístrojov, pričom štatistické údaje o výške vlastných zdrojov, počte liečených pacientov vrátane analytických kapacít majú dostupné zdravotné poisťovne, preto vhodným postupom by bola spolupráca na úrovni zdravotných poisťovní a medicínskych odborníkov, kde pokiaľ vznikne konsenzus, ministerstvo podporí ich návrh.

Ohľadom problematiky platnosti lekárskeho poukazu neevidujú zmenu v legislatíve (zákon č. 362/2011 Z. z.) a teda platnosť lekárskeho poukazu naďalej ostáva 30 dní – Čo sa týka platnosti lekárskeho poukazu na zdravotnícku pomôcku, v poslednej novele zákona

č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach platnej od 1.1.2022 sa upravil § 120, ods. 5, kde sa predĺžila platnosť lekárskeho poukazu alebo preskripčného záznamu na individuálne zhotovovanú zdravotnícku pomôcku na mieru s cieľom zabezpečiť dostatočný časový priestor na zhotovenie tohto druhu zdravotníckej pomôcky. V prípade potreby úpravy predĺženia platnosti lekárskeho poukazu na zdravotnícku pomôcku, prosia o zaslanie návrhu úpravy § 120, ods. 5, ktorý by Odbor farmácie zapracoval do pripravovanej novely zákona č. 362/2011 Z. z., ktorá je v pláne legislatívnych úloh vlády SR na rok 2022.

Ohľadom otázky Mgr. Tibora Kőböla k vráteniu pomôcok po úmrtí poistenca – Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a zákon č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia nepoznajú pojem zapožičanie zdravotníckej pomôcky. V prípade, že predpisujúci lekár predpíše zdravotnícku pomôcku na lekársky poukaz a pacientovi je zdravotnícka pomôcka vydaná, automaticky sa vlastníkom zdravotníckej pomôcky stáva pacient. Takže aj v prípade úmrtia pacienta, nie je povinnosťou pozostalých zdravotnícku pomôcku vrátiť zdravotnej poisťovni.

- **Stanovisko k plneniu uznesenia Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím č. 89 zo dňa 28. septembra 2021.**

Gabriela Dunajčíková a Peter Mészáros Implementačná agentúra Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Východiskový stav:

Dňa 28. septembra 2021 sa uskutočnilo zasadnutie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, kde bola v rámci bodu Aktuálny stav riešenia podnetov iniciovaných na predchádzajúcich zasadnutiach výboru zaradená informácia o plánoch podpory stabilizácie a rozvoja sociálnych podnikov v BSK.

V nadväznosti na informácie odprezentované pani Ivetou Mišovou Výbor prijal uznesenie č. 89, v zmysle ktorého odporučil Implementačnej agentúre MPSVR SR v spolupráci s odborom sociálnej ekonomiky MPSVR SR, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Asociáciou subjektov sociálnej ekonomiky a Alianciou pre sociálnu ekonomiku na Slovensku vypracovať Analýzu finančnej podpory sociálnych podnikov zo strany štátu do 31. decembra 2021 a predložiť ju na zasadnutie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím.

Pani Iveta Mišová na zasadnutí výboru, v rámci svojho podnetu dala do pozornosti problematické body, týkajúce sa investičnej pomoci pre sociálne podniky, o ktorú môžu registrované sociálne podniky požiadať v rámci Národného projektu Investičná pomoc pre sociálne podniky – nenávratná zložka (ďalej iba NP IPSP) a ktorý implementuje Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny SR. S viacerými z problémov, ktoré pani Mišová vo svojom príspevku identifikovala sa stretávajú aj pracovníci IA MPSVR SR počas poskytovania poradenstva v regionálnych centrách sociálnej ekonomiky, avšak nastavenie podmienok poskytovania investičnej pomoci v rámci NP IPSP vychádza zo zákonov č. 112/2018 Z.z. o sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikoch a č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a tiež z podmienok a pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis.

Stanovisko a odporúčania:

Zmena nastavenia podmienok poskytovania investičnej pomoci v rámci NP IPSP je v kompetencii poskytovateľa NFP a prijímateľa projektu, no vzhľadom na pokročilý čas realizácie národného projektu by úprava podmienok poskytovania investičnej pomoci v rámci tohto projektu mohla predstavovať významnú zmenu podmienok poskytovania nenávratného finančného príspevku a mohla by mať za následok nerovnaké podmienky poskytovania pomoci pre žiadateľov. Podnetné návrhy pani Mišovej odporúčame zobrať do úvahy pri dizajnovaní investičnej pomoci určenej pre sociálne podniky v jej ďalšom pokračovaní.

Zároveň zobrali na vedomie znenie predmetného uznesenia č. 89 vrátane odporúčania výboru vypracovať "Analýzu finančnej podpory sociálnych podnikov". Keďže z ich pohľadu by akákoľvek správa vypracovaná v pôvodne navrhovanom čase neslúžila dostatočne svojmu účelu a bola by predčasná, navrhujú iné riešenie, ktoré uvádzajú nižšie.

S dôrazom na komplexnejšie riešenie témy finančnej podpory sociálnych podnikov (so zapojením širšieho okruhu aktérov, ktorých sa táto téma dotýka, a ktorá by bola východiskom pre nastavovanie politík v oblasti sociálnej ekonomiky a sociálneho podnikania) odporúčajú uskutočniť informatívne stretnutie, ktoré by formou prezentácie/zdieľania aktuálnych informácií napomohlo bližšiemu oboznámeniu sa s problematikou pomoci sociálnym podnikom a dôvodmi, ktoré viedli k dizajnu pomoci v jej súčasnej podobe. V súčasnosti registrované sociálne podniky okrem investičnej pomoci využívajú aj iné formy priamej a nepriamej formy podpory v zmysle zákona o SE a IA MPSVR SR môže formou prezentácie poskytnúť aktuálne informácie na vybranom ďalšom zasadnutí výboru.

Vyššie navrhnuté stretnutie by sa mohlo uskutočniť či už na niektorom z plánovaných zasadnutí Výboru alebo na stretnutí zorganizovanom IA MPSVR SR, ktoré by mohlo byť pod vedením manažéra implementácie odborných aktivít expertného tímu národného projektu Inštitút sociálnej ekonomiky (NP ISE) a v súčinnosti s OSE MPSVR SR a UPSVAR.

PhDr. Iveta Mišová, členka výboru zastupujúca skupinu organizácií osôb s mentálnym postihnutím uviedla, že podmienky nastavené v tomto projekte sú veľmi náročné a bude zrejme ťažké pre mnohých ich splniť. Pripomenula, že pred rokom žiadali od MPSVR SR informáciu, v akom stave je zrkadlový projekt pre BSK, nakoľko BSK je vyňatý z tohto projektu. Pripomenula, že vtedy dostali informáciu, že projekt je pripravený a čaká sa na podpis pána ministra. Doposiaľ sa ale nič neudialo a preto by uvítala, aby sa uskutočnilo samostatné stretnutie, aby sa tento problém neriešil na výbore. Na stretnutí by bol priestor povedať si, aká je reálna možnosť, že by takýto projekt bol vyhlásený. Uvítala by, keby bolo možné sa dohodnúť, ako pomôcť sociálnym podnikom v ďalšom období. Požiadala pani štátnu tajomníčku, či by bolo možné zorganizovať stretnutie na jej úrovni.

Štátna tajomníčka PhDr. Soňa Gaborčáková vysvetlila, že sociálna ekonomika patrí pod gesciu štátneho tajomníka 2 a uviedla, že buď by malo byť stretnutie na jeho úrovni, alebo na úrovni pána ministra, ktorý si prizve pána štátneho tajomníka 2.

JUDr. Zuzana Stavrovská, komisárka pre osoby so zdravotným postihnutím informovala, že sa touto témou zaoberala aj roku 2021, pretože táto téma zostala otvorená aj v Správe o činnosti

komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za rok 2020. Uviedla, že touto témou sa zaoberá aj v správe za rok 2021, ktorú aktuálne predkladá do parlamentu.

Je potrebné si uvedomiť, že zostáva nevyčerpaných 40 miliónov Eur, ktoré mali pomôcť osobám so zdravotným postihnutím s dlhodobým uplatnením sa na trhu práce. Dodala, že pri projektovaní národných projektov je potrebné sa zamyslieť nad tým, aby prostriedky zo štrukturálnych fondov boli vyčerpané. Zdôraznila, že BSK nemôže zostať bez podpory.

➤ **Informácia o činnosti pracovnej skupiny Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím na prípravu návrhu na transformáciu Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím na Radu vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím**

Podpredseda výboru RNDr. Branislav Mamojka, CSc. prítomným pripomenul, že témou sa začala zaoberať Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „rada“) vytvorením pracovnej skupiny rady pre riešenie zmysluplnosti rady a jej účelu.

Uviedol, že v zmysle vyjadrenia tajomníka rady pána Filčíka na predchádzajúcom zasadnutí výboru myšlienka bola taká, že po 10 rokoch fungovania rady bol čas zamyslieť sa nad smermi, ktoré budú identifikované ako nevyhnutné, aby mala rada zmysel a účel pre všetkých. Vzhľadom k tomu, že rada má svoje výbory, ktoré sú integrálnou súčasťou rady navrhli v rámci rady, aby diskusia o tom, ako by mala rada vyzerat', prebiehala aj vo výboroch s tým, že sú tam položené viaceré konkrétne otázky. Jedna z nich smerovala aj k tomu, či má daný výbor záujem sa osamostatniť, byť ako samostatná rada. V súvislosti s uvedenou myšlienkou vypracovala rada diskusný dokument, ktorý bol predložený na rokovanie rady dňa 18. októbra 2021. Rada k diskusnému dokumentu, ktorý predkladala predsedníčka rady pani ministerka Kolíková prijala uznesenie č. 273, v zmysle ktorého vyplynula úloha pre všetky výbory rady, predložiť rade stanovisko k diskusnému dokumentu pracovnej skupiny rady a to najmä k otázkam postavenia výborov a ich vzťahu k rade.

Pán Mamojka pripomenul, že na základe vyššie uvedenej úlohy sa touto témou zaoberal Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím na zasadnutí, ktoré sa uskutočnilo dňa 8. decembra 2021. Výbor na základe vyššie uvedených skutočností schválil uznesením č. 94 stanovisko výboru, že výbor považuje za efektívnejšie vytvoriť Radu vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím ako ponechanie postavenia výboru ako odborného orgánu rady.

Svoje stanovisko odôvodnil takto: Väčšina problémov, ktorými sa zaoberá výbor, sa týka ľudsko-právnej problematiky osôb so zdravotným postihnutím len z hľadiska miery dodržiavania alebo nedodržiavania uznávaných ľudských práv definovaných v príslušných dokumentoch ako je napríklad Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a antidiskriminačný zákon. Výbor však pripravuje konkrétne stanoviská a odporúčania týkajúce sa tvorby, novelizácií a implementácie legislatívnych dokumentov zo všetkých oblastí života spoločnosti ako je zdravotníctvo, sociálne veci, výstavba, doprava, vzdelávanie, informatizácia atď., zvyšovanie povedomia o problematike zdravotného postihnutia laickej i odbornej verejnosti a samotných osôb so zdravotným postihnutím, osvety, metodík implementácie predpisov obhajoby a uplatňovania práv atď. Tieto stanoviská a odporúčania rada obvykle len berie na vedomie a nevenuje sa riešeniu nastolených problémov. Je to celkom prirodzené lebo nie je dostatočne vybavená na riešenie konkrétnych problémov osôb so zdravotným postihnutím na rozdiel od výboru. Samotné stanoviská a odporúčania VOZP nie sú dostatočne vážne prijímané orgánmi štátnej a verejnej správy lebo sú stanoviskami a odporúčaniami len odborného orgánu rady, teda poradného orgánu, ktorý je poradným orgánom vlády. Aj podľa názoru členov komory za mimovládne organizácie výboru, ktorí boli

členmi Rady vlády pre osoby so zdravotným postihnutím pred jej transformáciou na výbor, stanoviská a odporúčania Rady vlády pre osoby so zdravotným postihnutím mali priamejší a efektívnejší dosah na riešenie problémov osôb so zdravotným postihnutím ako je tomu v súčasnosti.

Výbor v zmysle schváleného stanoviska odporučil ustanoviť pracovnú skupinu na prípravu návrhu na transformáciu výboru na Radu vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím.

Na základe týchto skutočností pán minister Bc. Milan Krajniak ako predseda výboru zriadil dňa 21. decembra 2021 rozhodnutím číslo 8 pracovnú skupinu Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím na prípravu návrhu na transformáciu Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím na Radu vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím.

Členmi pracovnej skupiny sú tri zástupkyne MPSVR SR a taktiež traja zástupcovia komory výboru za mimovládne organizácie:

RNDr. Branislav Mamojka, CSc. – podpredseda VOZP a predseda Národnej rady občanov so zdravotným postihnutím v SR;

PhDr. Iveta Mišová – členka VOZP – reprezentantka skupiny organizácií osôb s mentálnym postihnutím;

Mgr. Tibor Köböl – člen VOZP – reprezentant skupiny organizácií osôb s telesným postihnutím.

Vedúcou tejto pracovnej skupiny je generálna riaditeľka kancelárie ministra MPSVR SR.

Bol vypracovaný materiál – návrh na transformáciu Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím na Radu vlády Slovenskej republiky pre osoby so zdravotným postihnutím a návrh Dodatku č. 6 k Štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, ktorý bude v apríli 2022 predložený na medzirezortné pripomienkové konanie.

Záver: Výbor zozbieral informáciu na vedomie.

- **Informácia odboru politiky trhu práce MPSVR SR o príprave návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov**

Riaditeľka odboru politiky trhu práce Mgr. Patrícia Maškulíková predstavila zámer MPSVR SR prípravy novely zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti.

Obsahom novely budú tri zásadné okruhy:

- úprava podmienok zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín podľa potrieb aplikačnej praxe,

- revízia jednotlivých nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce – zámerom je zhodnotiť potrebu poskytovania jednotlivých príspevkov na základe národných alebo regionálnych projektov z dôvodu zabezpečenia potrebnej flexibility vyplývajúcej z meniaceho sa trhu práce,

- úprava časti podpory zamestnávania občanov so zdravotným postihnutím – zámerom je podporiť zamestnávanie občanov so zdravotným postihnutím na otvorenom trhu práce – na základe realizácie národných projektov, ktoré by podporili zamestnávanie osôb so zdravotným postihnutím u zamestnávateľa, ktorý nemá priznaný status chránenej dielne alebo chráneného pracoviska.

V tejto súvislosti je zámerom upraviť okruh osôb, ktoré môže zamestnávateľ zamestnávať v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku tak, že pôjde o osoby, ktoré sa nemôžu uplatniť na trhu práce. Zároveň sa pripravujú zmeny súvisiace s aplikačnou praxou

(napr. vypustenie podmienky zamestnávania najmenej 25% OZP pre získanie príspevku na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní, umožnenie získať status chránenej dielne alebo chráneného pracoviska aj pracovisku, ktoré má zamestnávateľ v správe – napr. knižnice v obciach).

Zámerom je pripraviť novelu zákona o službách zamestnanosti tak, aby nadobudla účinnosť 1. januára 2023.

Záver: Výbor zobral informáciu na vedomie.

➤ **Informácia o postupe prác na Národnom programe rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím**

Mgr. Lucia Záhoráková, zástupkyňa odboru integrácie osôb so zdravotným postihnutím prítomných informovala, že MPSVR SR zaslalo v decembri 2021 žiadosť o odpočet plnení opatrení vyplývajúcich z Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím ako aj žiadosť o zaslanie návrhov nových úloh. Zároveň požiadalo mimovládne organizácie o zaslanie nových úloh. Termín bol stanovený do konca januára 2022. V mesiaci február prebiehali online stretnutia s MVO ako aj s jednotlivými ministerstvami a samosprávnymi krajmi.

Do aktualizácie národného programu boli zapracované všetky pripomienky a vyjadrenia k pripomienkam. V súčasnosti je už národný program za rok 2021 vyhodnotený. Aktualizovaný národný program bol zaslaný dňa 24. februára 2022 všetkým členom pracovnej skupiny na vyjadrenie s termínom 11. apríla 2022.

Záver: Výbor zobral informáciu na vedomie.

➤ **Návrh na zmenu právnej úpravy zákona č. 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov – podnet verejnej ochrankyne práv**

Petra Füköová a Jakub Homoľa z Kancelária verejnej ochrankyne práv informovali o podnete, ktorý zaslala pani verejná ochrankyňa práv JUDr, Mária Patakyová na Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Dňa 1. januára 2020 nadobudol účinnosť zákon č. 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o príspevku za zásluhy v oblasti športu“), ktorého účelom bola finančná bonifikácia športovcov reprezentujúcich Slovenskú republiku na významných medzinárodných športových podujatiach, na ktorých sa svojimi športovými výkonmi a úspechmi zaslúžili o propagáciu a dobré meno Slovenska. Do účinnosti zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu neexistovala ucelená podporná schéma, ktorá by pravidelným finančným príspevkom odmeňovala slovenských športovcov za významné medzinárodné športové úspechy. Od 1. januára 2016 bol síce účinný zákon č. 112/2015 Z. z. o príspevku športovému reprezentantovi a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o príspevku športovému reprezentantovi“), avšak tento zákon ustanovuje nárok na príspevok až od dovŕšenia dôchodkového veku, teda až niekoľko rokov po tom, čo sa skončí aktívna profesionálna kariéra daného športovca, pričom sa suma príspevku navyše znižuje o sumu poskytovaného dôchodku. Vo výsledku tak príspevok podľa zákona o príspevku športovému reprezentantovi plní funkciu len akéhosi „príplatku“ k dôchodku, na ktorý športovci nemajú nárok, ak úhrn ich dôchodkov (vrátane tých zo zahraničia) prevyšuje sumu samotného príspevku

športovému reprezentantovi. Na dôvažok je potrebné uviesť, že suma príspevku je v zákone o príspevku športovému reprezentantovi stanovená fixne, bez valorizačného mechanizmu, čo spôsobuje postupnú nivelizáciu príspevku.

Naproti tomu príspevok vyplácaný podľa zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu sa poskytuje už od 35. roku života športovca, suma príspevku sa neznižuje o sumu vyplácaných dôchodkových dávok, a taktiež je naviazaná na sumu priemernej mzdy, čím je zabezpečené zachovanie reálnej hodnoty príspevku po celú dobu jeho výplaty. Vo výsledku tak príspevok za zásluhy v oblasti športu predstavuje faktickú doživotnú športovú rentu pre občanov Slovenskej republiky, ktorí sa svojimi mimoriadnymi športovými výkonmi zaslúžili o zvýšenie povedomia o Slovenskej republike v zahraničí.

Oproti zákonu o príspevku športovému reprezentantovi je okruh osôb, ktorým vzniká nárok na príspevok za zásluhy v oblasti športu, užší. Súvisí to s vymedzením vybraných medzinárodných športových súťaží, na ktorých musí športovec dosiahnuť medailové umiestnenie na to, aby mu vznikol nárok na príspevok. Zákonodarca sa v § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v športe rozhodol okruh týchto športových súťaží redukovať na sedem podujatí, a to konkrétne:

- letné olympijské hry organizované Medzinárodným olympijským výborom,
- zimné olympijské hry organizované Medzinárodným olympijským výborom,
- letné paralympijské hry organizované Medzinárodným paralympijským výborom,
- zimné paralympijské hry organizované Medzinárodným paralympijským výborom,
- šachová olympiáda organizovaná Medzinárodnou šachovou federáciou,
- letné deaflympijské hry organizované Medzinárodným výborom športu pre nepočujúcich,
- zimné deaflympijské hry organizované Medzinárodným výborom športu pre nepočujúcich.

Možné porušenie základných práv a slobôd: Práve v súvislosti s týmto taxatívnym výpočtom v zákone o príspevku za zásluhy v oblasti športu boli doručené verejnej ochrankyni práv podnety namietajúce nezaradenie niektorých medzinárodných súťaží do tohto výpočtu a s tým súvisiacu diskrimináciu pri možnosti uchádzať sa o predmetný príspevok. Konkrétne bolo namietané vynechanie šachovej olympiády pre zrakovo postihnutých organizovanej Medzinárodnou asociáciou šachu pre zrakovo postihnutých (IBCA) a letných a zimných svetových hier špeciálnych olympiád organizovaných Medzinárodným hnutím špeciálnych olympiád (Special Olympics International, Inc.), ktoré sú určené pre športovcov s mentálnym postihnutím.

Podávateľom pri analýze právnej úpravy dala verejná ochrankyňa práv za pravdu. Vymedzením vybraných medzinárodných športových súťaží totiž zákonodarca sám nastavil latku, ktorú nedokázal konzistentne udržať na rovnakej úrovni naprieč celou právnou úpravou. Kým letné a zimné olympijské hry majú v uvedenom výpočte v § 2 ods. 1 zákona aj svoj „ekvivalent“ pre osoby so zdravotným postihnutím, šachová olympiáda takýto ekvivalent uvedený v taxatívnom výpočte nemá. Pritom jestvuje aj šachová olympiáda pre osoby so zrakovým postihnutím, ako aj šachová olympiáda pre osoby so sluchovým postihnutím.

Následkom nezaradenia týchto športových súťaží medzi súťaže vybrané podľa § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu je faktická nemožnosť získania príspevku pre šachistov so zdravotným postihnutím, na rozdiel od šachistov bez zdravotného postihnutia, ktorí takúto možnosť majú. Rozlišovacím kritériom toho, či žiadateľ-šachista vôbec môže splniť podmienky nároku na príspevok je tak v konečnom dôsledku, v prípade šachu, jeho

zdravotné postihnutie. Takéto rozlišovacie kritérium je však už a priori podozrivým kritériom, ktorého výber a použitie musí byť zákonodarcom mimoriadne dôkladne a náležite odôvodnené.

V prípade zvyšných športových súťaží sa *prima facie* javí, že zákonodarca umožnil získanie príspevku všetkým športovcom so zdravotným postihnutím tým, že do taxatívneho výpočtu v § 2 ods. 1 zákona vložil aj letné a zimné paralympijské hry a aj letné a zimné deaflympijské hry. Úplne však opomenul osobitnú kategóriu športovcov s mentálnym postihnutím, ktorí takisto majú svoju teritoriálne neobmedzenú multišportovú súťaž (svetové hry špeciálnych olympiád).

Jediným členom Medzinárodného hnutia špeciálnych olympiád, ktoré organizuje svetové hry špeciálnych olympiád, je za Slovenskú republiku združenie s názvom Špeciálne olympiády Slovensko. Z registra právnických osôb v športe vyplýva, že Špeciálne olympiády Slovensko sú od 7. novembra 2017 národnou športovou organizáciou podľa § 24 ods. 1 zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o športe“) popri napr. Slovenskom olympijskom a športovom výbore, Slovenskom paralympijskom výbore a Deaflympijskom výbore Slovenska, čo sú všetko národné športové organizácie, ktoré sú členmi svetových športových organizácií organizujúcich vybrané športové súťaže uvedené v § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v športe.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti aj v prípade nezaradenia svetových hier špeciálnych olympiád je jediným rozlišovacím kritériom zdravotné postihnutie, resp. povaha zdravotného postihnutia, ktorá odlišuje športovcov a športovkyne s mentálnym postihnutím od tých športovcov a športovkýň, ktorým nárok na príspevok podľa zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu môže vzniknúť. Opätovne je tak potrebné uviesť, že takéto rozlišovacie kritérium je už a priori podozrivým kritériom, ktorého výber a použitie musí byť zákonodarcom mimoriadne dôkladne a náležite odôvodnené.

V priebehu vybavovania podnetov komunikovala verejná ochrankyňa práv aj s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), ktoré vo svojich stanoviskách uviedlo, že svetové hry špeciálnych olympiád a ani šachové olympiády pre zrakovo a sluchovo postihnutých „*nedosahujú rovnaké kvalitatívne kritéria ako súťaže s priznaným nárokom na odmenu.*“ Bližšie však ministerstvo tieto kvalitatívne kritéria nevysvetlilo. Pri analýze právnej úpravy pritom žiadne významné kvalitatívne rozdiely medzi týmito súťažami a súťažami zaradenými do § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu nezistila. V tejto súvislosti je potrebné pritom uviesť, že už samotné súťaže, ktoré sú zaradené do § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu majú rozdielnu kvalitu z hľadiska veľkosti konkurencie, a tým aj inej náročnosti zisku medailových ocenení.

Bez významu v tejto súvislosti nie je ani tá skutočnosť, že šachová olympiáda organizovaná Medzinárodnou šachovou federáciou sa ako jediná športová súťaž uvedená v § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu organizuje každé dva roky, čo už z matematického pohľadu navyšuje pre športovca-šachistu šancu na zisk medailového ocenenia, ktoré zakladá nárok na príspevok za zásluhy v oblasti športu. Naproti tomu šachové olympiády pre zrakovo a sluchovo postihnutých, ako aj svetové hry špeciálnych olympiád, sú organizované každé štyri roky.

Ministerstvo v písomnej korešpondencii rovnako poukázalo na to, že „*cieľom zákona je poskytnutie príspevku za zásluhy v oblasti športu len za výnimočné úspechy na vybraných a najvýznamnejších a najsledovanejších medzinárodných súťažiach.*“ Ani tento argument nepovažuje verejná ochrankyňa práv za dostatočne presvedčivý, pretože jej nie je zrejmé, ako sa táto popularita napr. šachovej olympiády pre zrakovo postihnutých a sluchovo postihnutých líši od popularity iných medzinárodných športových podujatí pre športovcov bez zdravotného postihnutia a ich ekvivalentov pre športovcov so zdravotným postihnutím, ktoré nechýbajú v taxatívnom výpočte v § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu. Ak totiž zákonodarec v prípade olympijských, paralympijských a deaflympijských hier nebral do úvahy ich vzájomnú rozdielnu popularitu, tým implicitne uviedol, že olympionici, paralympionici a deaflympionici nie sú na základe popularity podujatí, na ktorých súťažia, v odlišnom postavení.

Nemožno v tejto súvislosti opomenúť ani nedávny rozsudok nedávny rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v spojenej veci Negovanović a ďalší proti Srbsku (sťažnosti č. 29907/16, 30022/16, 30322/16 a 31142/16) zo dňa 25. januára 2022, v ktorom bolo konštatované porušenie čl. 1 Protokolu č. 12 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) zo strany Srbskej republiky. Tá totiž – rovnako ako Slovenská republika – nebonifikovala medailové ocenenie šachistov na šachovej olympiáde pre zrakovo postihnutých, na rozdiel od medailových ocenení šachistov na šachovej olympiáde organizovanej Medzinárodnou šachovou federáciou. Aj keď Slovenská republika k dnešnému dňu neratifikovala Protokol čl. 12 k dohovoru, predmetný rozsudok ESLP je v značnej miere aplikovateľný aj na našu situáciu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti verejná ochrankyňa práv preto analýzou právnej úpravy zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu dospela k záveru, že súčasné znenie môže byť v rozpore so základnými právami a slobodami. V tejto súvislosti uviedli, že čl. 12 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré zakladajú princípy rovnosti a zákazu diskriminácie, treba vnímať hlavne ako rovnosť príležitostí. Súčasne je treba pripomenúť, že podstata týchto princíпов nie je zachovaná len samotným odstránením formálnych bariér. Prenesené na preskúvanú vec, rovnosťou príležitostí nie je to, ak je športovcom so zdravotným postihnutím umožnené súťažiť na medzinárodnej súťaži spolu so športovcami bez zdravotného postihnutia. Rovnosťou príležitostí treba totiž rozumieť rovnosť reálnych príležitostí, ktorá spočíva v tom, že štát vykoná aktívne opatrenia na podporu zraniteľných skupín.

Vzhľadom na uvedené fakty bolo oznámené, že verejná ochrankyňa práv v uplynulých mesiacoch využila svoje oprávnenie garantované zákonom č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o verejnom ochrancovi práv“) a zaslala som ministerstvu, v ktorého gescii je zákon o príspevku za zásluhy v oblasti športu, podnet na zmenu právnej úpravy. Konkrétne som navrhla, aby sa § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu rozšíril aj o:

- šachovú olympiádu pre zrakovo postihnutých,
- šachovú olympiádu pre sluchovo postihnutých,
- letné svetové hry špeciálnych olympiád,
- zimné svetové hry špeciálnych olympiád.

V odpovedi na tento podnet na zmenu právnej úpravy štátny tajomník pre šport ubezpečil verejnú ochrankyňu práv, že ministerstvo sa s maximálnou pozornosťou venuje problematike športu zdravotne znevýhodnených osôb. V rámci toho sa ministerstvo už dlhší čas snaží nájsť systematický a spravodlivý spôsob finančnej podpory rozvoja športu osôb so zdravotným postihnutím. Vo vzťahu k obsahu samotného zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu a možného rozšírenia jeho osobného rozsahu sa však ministerstvo s návrhom verejnej ochrankyne práv nestotožnilo.

Zákon o verejnom ochrancovi práv a aj Ústava Slovenskej republiky mi síce poskytujú právomoc iniciovať konanie vo veci súladu právnych predpisov na Ústavnom súde Slovenskej republiky, avšak v rámci tohto konania nie je možné vo vzťahu k zákonu o príspevku za zásluhy v oblasti športu docieľiť želaný efekt. Výrok nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorým je vyslovený nesúlad právneho predpisu, jeho časti alebo jeho ustanovenia s ústavou, má totiž len derogačné (zrušujúce) účinky, pričom v tejto veci je potrebné právnu úpravu rozšíriť, čo je možné dosiahnuť len v rámci štandardného legislatívneho procesu v Národnej rade Slovenskej republiky.

Mgr. Ivan Husár, štátny tajomník pre šport, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR uviedol, že predmetom zákona č. 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o príspevku za zásluhy v oblasti športu“) je poskytovanie príspevku za zásluhy v oblasti športu ako finančné ocenenie štátnych občanov Slovenskej republiky, ktorí ako športoví reprezentanti Československej republiky, Československej socialistickej republiky, Česko-slovenskej federatívnej republiky, Českej a Slovenskej Federatívnej republiky alebo Slovenskej republiky v období od 28. októbra 1918 získali na vybranej medzinárodnej súťaži medailové ocenenie.

Zo znenia zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu vyplýva, že šachová olympiáda IBCA pre zrakovo postihnutých, organizovaná Medzinárodnou asociáciou šachu pre nevidiacich, ani súťaže organizované Medzinárodným hnutím špeciálnych olympiád, nie sú predmetom poskytovania príspevkov za zásluhy v oblasti športu, a to z dôvodov, že ich charakter, hodnoty a podmienky sú rozdielne ako súťaže podľa § 2 ods. 1 zákona o príspevku za zásluhy v oblasti športu.

Zástupcovia rezortu školstva reagovali na uvedené skutočnosti citáciou z dôvodovej správy k zákonu o príspevku za zásluhy v oblasti športu: „*je potrebné vziať do úvahy aj skutočnosť, že u vrcholového športovca v dôsledku nadmernej záťaže v priebehu jeho športovej kariéry dochádza oveľa skôr k nadmernému opotrebovaniu organizmu, ako je u bežnej populácie.*“. Športovci súťažiaci na šachovej olympiáde organizovanej Medzinárodnou asociáciou šachu pre nevidiacich alebo na súťaži organizovanej Medzinárodným hnutím špeciálnych olympiád v nemalej miere prispievajú k rozvoju športu a spoločnosti, avšak tieto súťaže nedosahujú rovnaké kvalitatívne kritériá ako súťaže s priznaným nárokom na odmenu.

V prípade Svetových hier špeciálnych olympiád sú teda športovci v konkrétnej disciplíne rozdelení do jednotlivých divízií podľa podobných hodnôt výsledkov (výkonnosti), aby „súboje“ medzi nimi boli čo najvyrovnanejšie. Z uvedeného je zjavné, že súťaže týchto športovcov majú iný charakter a zmysel a primárne nejde o to, kto je najlepší medzi všetkými, ale o to, aby si čo najviac športovcov súťaž užilo, malo pozitívne pocity, radosť z účasti, malo podobné výsledky

a čo najviac z nich malo medailu. V prípade súťaží zastrešených inými športovými organizáciami ide jednoznačne o dosiahnutie čo najlepšieho výsledku a preukázanie, kto je najlepší. V zmysle §3 písm. b) zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je: „*vrcholovým športom sústavná príprava športovca s cieľom dosiahnuť vrcholový športový výsledok v súťaži a jeho účasť v medzinárodnej súťaži alebo v najvyššej národnej súťaži.*“.

Nárok na tento príspevok nemajú ani mnohí športovci, ktorí sa umiestnili na majstrovstvách sveta, na majstrovstvách Európy, vo Svetovom pohári alebo v podobnej súťaži v niektorom športe, hoci takéto výsledky majú nepochybne výrazný dosah a veľký význam pre Slovenskú republiku na medzinárodnej úrovni a títo športovci sú všeobecne známi. Cieľom zákona je totiž poskytnutie príspevku za zásluhy v oblasti športu len za výnimočné úspechy na vybraných najvýznamnejších a najsledovanejších medzinárodných súťažiach. Podľa dôvodovej správy k tomuto zákonu účelom navrhovaného zákona je odmeniť mimoriadne výkony športovcov, ktorí sa významnou mierou zaslúžili mimoriadnymi športovými úspechmi na významných medzinárodných športových podujatiach o propagáciu a dobré meno Slovenskej republiky v zahraničí.

Záver: Výbor pre osoby so zdravotným postihnutím berie na vedomie informáciu verejnej ochrankyne práv o podaní podnetu na zmenu právnej úpravy v zákone č. 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

Výbor odporúča Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pripraviť návrh novely zákona č. 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým odstráni nedostatky konštatované verejnou ochrankyňou práv, ktoré môžu zakladať porušenie základných práv a slobôd vybraných osôb.

Výbor odporúča Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť podporiť návrh Na prípravu novely zákona č. 228/2019 Z. z. o príspevku za zásluhy v oblasti športu a o zmene a doplnení niektorých zákonov podľa bodu B.1. uznesenia.

(Hlasovania sa zdržala jedna členka výboru Mgr. Svetlana Síthová, štátna tajomníčka Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.)

Ref.: Uznesenie Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím č. 99 zo dňa 29. marca 2022.

➤ **Rôzne**

- Informácia o vyhlásení výzvy na zaradenie do evidencie organizácií zastupujúcich osoby so zdravotným postihnutím za účelom voľby reprezentantov do Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím

Tajomníčka výboru PhDr. Mária Homolová prítomných informovala, že nakoľko koncom mesiaca máj 2022 bude končiť päťročné funkčné obdobie členov komory za mimovládne

organizácie výboru, ktorí reprezentujú jednotlivé skupiny zdravotného postihnutia, vyhlásil dňa 1. marca 2022 predseda výboru, pán minister Milan Krajniak v súlade so štatútom výboru výzvu, pre každú skupinu zdravotného postihnutia zastúpenú vo výbore. Výzvy pre päť skupín zdravotného postihnutia (mentálne; telesné; zrakové; chronické; duševné poruchy a poruchy správania) sa vyhlasujú v rovnakom režime. Výzva pre skupinu organizácií zastupujúcich záujmy osôb so sluchovým postihnutím sa vyhlasuje v odlišnom režime a to tak, že organizácia v žiadosti o zaradenie do evidencie uvedie, či sa vníma ako: 1.skupina osôb so stratou sluchu, ktorých primárnou formou komunikácie je posunkový jazyk; alebo ako: 2. skupina osôb so stratou sluchu, ktorých primárnou formou komunikácie je národný hovorený jazyk s využitím kompenzačných a zdravotníckych pomôcok.

Doručovanie žiadostí o zaradenie do evidencie organizácií zastupujúcich osoby s príslušným zdravotným postihnutím budeme očakávať do 2. mája 2022.

Právnická osoba sa zaradi do evidencie, ak:

- a) je registrovaná na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky najmenej dva roky,
- b) podala písomnú žiadosť o zaradenie do evidencie najneskôr do 30 dní odo dňa posledného uverejnenia výzvy,
- c) na riadení jej činnosti sa v prevažnej miere priamo zúčastňujú osoby s príslušným zdravotným postihnutím alebo osoby poskytujúce podporu takýmto osobám pri uplatňovaní ich práv a presadzovaní ich záujmov; za osobu poskytujúcu podporu osobe so zdravotným postihnutím sa na tieto účely považujú rodič, dieťa, súrodenec, manžel, manželka a starý rodič alebo zákonný zástupca alebo ustanovený zástupca osoby so zdravotným postihnutím.

Organizácia k žiadosti predkladá aj kópiu stanov, ktorá nemusí byť úradne overená.

V druhej polovici mája 2022 zvolá tajomníčka výboru postupne všetkých šesť volebných zhromaždení, aby si v zmysle štatútu každé volebné zhromaždenie zvolilo svojich reprezentantov, ktorí ich budú zastupovať vo výbore. Zvolení reprezentantom budú následne vymenovaní za členov výboru.

Záver: Výbor zbral informáciu na vedomie.

Štátna tajomníčka PhDr. Soňa Gaborčáková poďakovala prítomným za konštruktívnu diskusiu a ukončila zasadnutie výboru.

Schválila predsedajúca zasadnutiu Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím.

PhDr. Soňa Gaborčáková v. r.
štátna tajomníčka